غزليات

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحيم

(الف)

صورتګر چه ښه صورت په ديوال ساز کا   کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا
د هغه نقاش په صنع نظر نه کا   چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا
سترګی ورځی پوزه نور کښيږدی په مخ کښ   غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا
يو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه   چی په دواړو اوريدنه د آواز کا
بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښيږدی   سر تر پايه درست صورت سره يو راز کا
که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه   که په کښل شِي زر به نور پسې آغاز کا
هر ويښته چی په صورت باندی ليده شِي   که پر څير شې د شناخت وَر به درته واز کا

خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزيب چه آرايش د تخت او تاج کا   تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا
په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شِي   ده زده چاری د کسری که د حجاج کا
زه غمجن په عيد په جشن خبر نه شوم   که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا
اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو   څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا
چه په رګ می ګټُی کښيږدی رنګ ئې زيړ شِي   طبيبان می به په څو د رنځ علاج کا
جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری   لکه باز ئې په تارو يا په دراج کا
دوه مين چه په هواد و بله بيل شِي   خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا
ځما اوښی د کوګل په جوش پيدا دِي   لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا

هر ناوک چه د قضا له شسته خيژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

بازيګر چه د بازيو صندوق وا کا   په يوه زمان کښ څو بازیَ برپا کا
نندارچی چه ورته ګوری حيرانيږی   بازيګر چه په بازيو کښ بلا کا
عارفان د سر په سترګو ګټُی کښيږدی   د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا
دا عالم لکه طفلان ورته ښکاريږی   د طفلانو په بازی پوری خندا کا
هميشه خوښی د چا ده، د هغه ده   چه په زړه کښ د دنيا چاری فنا کا

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بيا زر جفا کا

بيا رباب د مغنی ښه سرايت کا   په نغمه کښ نوی نوی حکايت کا
شيخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم   د بهار ګلونه ما ته هدايت کا
ګدايانو لره غم د ګيډی ډير دی   بادشاهان دی غم د ملک و ولايت کا
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی   په جفا کښ چه دا هونبره عنايت کا
په ماښی ئې هم خوشحال شم هم دلګير شم   لکه څوک چه له چا شکر و شکايت کا

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی　　له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا ښهر کښې ځرګند شراب خرڅیږی　　محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[1] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر ځرګند کا　　ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې　　قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی　　چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په درياب ډوب دی　　کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی　　چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی　　چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا　　چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته　　په جهان کښې هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی　　هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم　　خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی　　جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی　　په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښې　　دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق　　ټولول د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې　　که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښې ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما　　زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده　　چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا　　فاسقان به پخپل زړه کښې لَرِی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه　　چه ئې نه وی په یاریَ کښې وفا
د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا　　ولی ما پکښې و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.
۲. عیش.
۳. بیهوده.
٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.
۵. کښت.
٦. په پښتو کښې د تعجب او مسرت کلمه ده.
۷. غم، ویر.
۸. رښتنی.

هی توبه د عشق د پېتو سرو لمبو نه
نه واښه نه ئی لرگی لگی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
په لیدل په اورېدل شی را پیدا
نه په پنډ لوېږی له هر کاڼی بخرِی
دی سوخته سره بکر[۱] لَرِی سودا
دا رنگینی معنیٖ چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه گل په بیاض ستا

تا ویٖ چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[۲]
زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړیٖ که رشتیا
څه بلا زیبا ئیٖ، بیٖ نظیره محبوبا ئیٖ
که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئیٖ بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډېر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئیٖ ملوله
که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
که خس را عنایت کړیٖ هم په گل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
چه تل ئیٖ سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[۳] ورک دی
په ښهر کښ څوک نشته چه مېَن نه دی په تا
د سبر ونه گوره په زمان شی نامنظوره
چه وخوځیٖ په باغ کښ ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا
نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئیٖ!
چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډی دِ تریاق زلفی ښامار دی
جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
په شکیب کښ به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می
د هلک غندی رشتیا گڼم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړیٖ
که قدم د چا په سر کښېږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دی
هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی گذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نگارا
شوخه غمزه گره خنده رویه خود آرا
رنگ ئیٖ د سرِی وُ اما خوی د ښاپیریو
تن ئیٖ لکه سیم وُ په زړه سخته سنگ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
کوی په کوی جار وزم پسیٖ غواړم بخارا
ډېری لری نخښی[٤] د صورت د زیبایيَ
څخو درته وایم یو څو نخښی آشکارا
دنکه[٥] تازه کنکه[٦] قد عرعره مو کمره
ښه ئیٖ تر گلونو د گلابو عذارا
غاښ ئیٖ د گوهر په لب شکر ابرو کمانه
تور باڼو ناوک په دواړو سترگو خونخوارا

۱. بکریِ.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. په لوری.
٤. نښی.
٥. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجگ راغلیٖ ده.
٦. څربه پیغله.

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې　　مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو　　تور وربل ؤ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری　　درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره دِ تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا　　د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ　　دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه ځو محبوبه[2] سره کښینی　　هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر ځو، مرور وی　　خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور باڼو ئی تور توبری دی را څرخیږی　　که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
ځو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه　　ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شِې　　چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خیر خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا　　چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده　　که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا ؤ　　چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله!　　که هر ځو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی　　د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی ځوک څه کا　　چه بی جور و جفا نکاندی ځوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی　　چه یار رحم په ما نکاندی ځوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم　　چه اثر پر ژړا نکاندی ځوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی　　چه تل عمر وفا نکاندی ځوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی ځوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4]　　الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ　　عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی　　دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی　　لاله ځکه دَ کمیس گریبان چاک کا

١. نښه.
٢. محبوی.
٣. پخولا.
٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی   هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنګه ګلونه شګفته شي   هر سړی چه خاکساری واخلی ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا   دَ نور چا سره به څه رنګه زړه صاف کا
ګوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی   منافق پخپل ګناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف ګناه مراف کړم   نه به خدای د عزازیل ګناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضی یم   که په میان کښې مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی   څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائي   نه به ده غندی سړی مکر و ګزاف کا
هم هزار رنګه دروغ خلاف په زړه کښې   هم هزار رنګه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم   پسله مرګه که دَ مار د ګور طواف کا
چه می هسی تربیت دَ نا خلف کړ   دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا   و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی   که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که اوریده دی   دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې   سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښې ئې هر ساعت یو کال شی   لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې وری کړې   جګی جګی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا   دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی ګوری   چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته   دَ غره کانې به هم شی لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښې   کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا   دَ درویش په زړه کښې هیڅ نه وی هوا
خیری زنګ ورځنی نن دی چا وللی   دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی   دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مګر چیری دَ درویش په مهر یاد شی
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

١. ځان.
٢. ق،ه،ر: قهر.
٣. ل،ط،ف: لطف.
٤. ځانه.

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا　　دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی　　بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کاڼی لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده　　چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی　　خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا　　بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې　　پرې به نږدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولۍ ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[١]　　سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی　　درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اور کښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وی　　وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښ گډ شی ځوک خالی وزی له باغه　　ځوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی　　ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[٢] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی　　هر کالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه ځنی توری زلفی　　ځړ په سنبل زار کښ دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی　　هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[٣] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا　　زه به نکړمه هیر نوری[٤] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی　　یا دَ تور هوسۍ که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښ　　دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه　　دا اوږده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ　　دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه ځوک په میو مست شی هسی شم　　زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی　　دَ هر چا د زړونو چوری[٥] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[٦] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا　　دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم　　گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٢. د اغزو خواږه.
٣. یو ډول کالی.
٤. نور هیری.
٥. غلې.
٦. نه وی.

هر چه ستا په کښلې مخ باندې مین دی
هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وایم خبرې گرم مې مه کړه
ځایگې ویښتلې تل خبرې ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم
لا مې حرف ویلې نه وې چې هو هو کا
په هر ځای چې درېږي څلور و بله ناست وي
چې پرېږ غوږ باسم خبرې دَ مهر کا
پادشاهان یې ارزومند دَ ننداریږ دي
گدایان به ئې دَ خولې طمع په سو کا
دَ گلونو دور تل نه وي خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو دَ هر چا
باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دې سوگند خوري ور ځنې ډار کړه
یوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دې طمع دَ وفا وي
هم هغه درته ښکاره شي بې وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بې وفا وُ
یا دِ ما په دور ډېره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست
تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دی
په هیچا کښې به بیا نه مومې رشتیا
نه دَ دین دَ چارې شناخت مهر و وفا شته
نه په شرم ننگ څوک ښېر دې د دنیا
دَ تقلید رسم عادت یارې خپلوي کا
دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگې واړه یاران دَ خپل مطلب دي
بیهوده ناز و منت کاندي په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شي
سل بلا دربانده وایي پسې شا
دَ دو دام ترې سرېیونه بهتر دي
اې خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خدای دې مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا
دَ غافل سره دې ما آواره نکا
په هر لوري نوبهار دې غوړېدلې
سترگې وخوره چه به دا ننداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توري پوه شو
نور په خوله دَ نورو توریو شماره نکا
هغه څوک دې چه په حال ځما خبر شِې
چه گریوان به تر لمنې پاره نکا
په یوه نظر ئې هر څه له ما یووړه
چه هیڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپایو په حساب دې سړي ندي
چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبیبان دَ رنځ و هر لوري ته ډېر دي
رنځوران ولې دَ وخته چاره نکا
دَ تقوي غلیمې دف کښېږده له لاسه
په ډهلې ښهر کښې څوک نقاره نکا
واړه ستا دا توري سترگې خوشحال وژني
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا
توري خاوري به په سر د رنتبول کا
دَ جهان غمونه یو سر، ځما بل سر
که سړې ئې دَ باور په تله تول کا
نه مې یار نه مې غمخوار شته په دا غم کښې
لکه بې اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښې دانا دَ زمانې ویې
دَ زړه غم ئې تر هلکو کچوکول[1] کا
چه ئې ډول واهه ځما په دلگیرۍ
اوس دې ترپه[2] نڅا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ یوه جام دې غم ئې نشته
که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمي نسخه کښې یوه محشي "نادان" ورته کښلې دی.

۲. ترپي.

دَ پساله صفت ئې شِی د رنگ ئې نشِی
خوک چه پوری په بدرنگی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی
خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه گلونه دَ بهار واړه تمام شی
دَ زړه سود شیدا بلبله په ختول[١] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی
چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[٢] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[٣] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا
لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی
چه حملې پخپل کنډک کا
مگر نه گوری و ځان ته
چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د گاوزو
پیشو گرزی ښکار مږک[٤] کا
دا خبره ده که کښېږی
که کیسه د دو تک کا
چتَی[٥] باز په پرونو نشو
که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیگر شو
نن څه ناسته په انړک[٦] کا
ځما ژبه نده اور ده
گذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ
خدای دی خوار هغه خټک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانؤنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا
بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا
له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیۀ غمونه سره گډ دِی
په خندا خندا دِ ژړ کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښېږی واړه نفس دی
نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سرَه بد نه وِی
دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی
امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښې سود دَی که پوهیږی
یا په نه وَیَل کښې سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه
که ته نه وینې په ځان کښې هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزگار کړه له هر چا

١. یو خودرویه گل دی.

٢. په قلمی نسخه کښې محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښې داسی ویل کیږی (غولیۀ غولیۀ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.

٣. په قلمی نسخه کښې محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اوریدلی.

٤. ښکار د مږک.

٥. یعنی شب پرک.

٦. پر یوه انړی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا | څه په دور لکه باز هسې خاته کا؟
که مته[1] غندې تیره لرې مېرک داړه | څه مته غندې ګزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پرې سلام دې | چه ځیر ځیر مې دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډېر دِی ښه هغه دې | په ښه خوې چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترګې تصویرې ځنبل مې نه وې | چه مې سترګې ښه جمال وته کاته کا
څه خوښې ئې پکښې یښې دِی پوهیږې | هر نفس چه دِ واته ننواته کا
په هر څه کښې ئې لذت فرحت راحت دې | لکه ساه چه وَوَاته ننواته کا
که په تن خوشحال ختټک دَی ځنې لرې
د ده زړه د یار په کوې کښې جار واته کا

د عشق په بادیه کښې مېرده ګام د تمنا[2] | هغه څه عاشق ندَی چه وړې نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښې | که دا طور به تل دروهي ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږې | آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترګو په کاته کښې | ښو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندې خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنګام د تمنا

دنیایې یاران چه طمعَ د دنیا کا | عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنې یاران په کار دِی په دنیا کښې | چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د ګونګټې مینه په غُلَ په غوښایه دَه | خاصګې مینه په ګل باندې بورا کا
که پخپله رضا دروهي چاره نشته | که ځما په رضا دروهي خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندې | چه پلَو په مخ نیولَې مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه | چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرګ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنګین سره پیوند کا[5] | عاشق له ډېره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندې خوله وازه د فتنو آتش تازه شِې | چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه دروهي د ځګر دنَنه کښیني | چه غشې لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خوکړه د حال پوښتنه | چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه مې مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه | که ځبَرَه توره شړیَ څوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تڅری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۳. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مګر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لګیږی.
٤. را ستاوه
٥. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

دوی دِ توری سترگی لکه دوې توری بلا دوې دِ توری ورځې لکه دوې توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترگو کربلا [١] بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنگه حاله، راته ووایه اصلا د هغو به څه احوال شِي چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا چه هسی رنگ ستم به په هیچا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا'
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِي په مجلس کښ هغه نه یم که کډُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئې واکړه آزار مه شه د وربل غوټې کوځې د گیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [۲] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا ځار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم مخ چه ښایسته وی خلقه ئې نندار کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِي په دنیا کښ زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه چاری په سرِیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنگه غمۆنه لور په لور د نفس له لاسه دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم وربانْدی ټول شِی چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگی چه زړه ئې یَو یو ئې اقرار وی هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئې چا ته نه وِی ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئې بیچاره کا
گل و سرِی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شِي
خره غوایه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غمَ ما لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی چه که واخیست انتقام له گرمَ ما
چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی په ژړا کړې یو دم بې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی [۳] بیړیه! استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو په مغل کړ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښې نښول د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

١. تر دې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.

٢. بله املا ئې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پسول دی.

٣. نه راځی.

د هغو د خولې کړې خبرې اَروم — چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو — که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم — چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو ځار شول — چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم مې هیڅ الم سَره سَم نه دَی — که لیدلې دی هزار المَ ما
مګر بخت را سره بیا مدد آغاز کا — چه فارغ کاَ دَ اندوه له سمَ ما

هاتی ځکه په سر لَوَنې دا خاورې
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا — که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یارئ دی — چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسې درومه — ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې ګورم — اندیښنې مې ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه ګنم زه خوار شم — هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیڅا په لاس را نشی — که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی — کله باغ پاڼې ګلونه په اُوبه کا

په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وګوره نن دا طراز ځما — حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی — لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی — که بی نیاز وګړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ مې وژنه صرفه مه کړه — څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی — په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه — دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوړو زړونو بلوسی سزا مومی — ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما

ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال ختک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا — پرې دِ سازه شی بلا
تر عاشق دِ صدقه شِی — که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا — په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری — پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ — عاشق خوښ دَ یار بالا
ګل د عشق دَی غوړیدلی — و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی — د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې — پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

لکیور[۱] دستار په سر کړه — سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښ — یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه شُونډِي — نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا — واړه تا کړم[۲] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا — د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل — بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی — د بد خوی نشته دوا
عاشقۍ ځنی په ګور کړل — څوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې — وینِی کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[۳] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا — که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی — چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی — څوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[۴] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی — په سینه کښ ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه — چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه — چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی — په ښایست د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښ — دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم — که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی څلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[۵] — بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه — چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم — ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته — د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښ (لکور) په بله کښ (لکیور) په بله کښ (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښ محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښ (لکۍ ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښ بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

۵. په دې بدله کښ د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او څلورم په معنا د ویشتلو دی، په څلورم بیت کښ د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[١]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا   که څوک بد ورسره کاندِی دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کاڼی   ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا   که سړَی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته   د جهان ننداري ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شِي   هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو   کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره   گه په هره چار کښِ خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی   نیک او بد د قافلې په لاری تله کا
یک تنها په لاری تله[٢]نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا   و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نماز گذارو ته ئې هسی حکم وشی   چه فرښتې ئې د دوږخ په اور گذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی   چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی   چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا
دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا   په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا   که محبوبه دِ د ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی   که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم   که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه   بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِي   زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی   د گنی قدر څرگند د گنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِي   کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی   له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندی کښیږدی
خوار خوشحال به په عالم کښِ سر بلند کا

که دِ زړه لری بها[٣]   ځان به نه کړې کم بها

١. بایلو.
٢. تلنه.
٣. لمړۍ بها په معنا د روڼوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

څه وې څه به شې خبر شه — ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کیږې — خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی — پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه — چه په تا کیږی څه، ها[2]
درته وایم نه پوهیږې — څه غفلت لری هاها
بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما — ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د ماښی په وخت ئې تل هسی خواب وُ — ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا — چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم — پند ګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی — په اول وصلت[4] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی — د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم — دا ګټلې دنیا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[5]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا — چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی — په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی — لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی — چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا
کرلانۍ لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانۍ څه بلا کا — الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی — بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
وکافرو[7] ته روغ کړی د دین توره — مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه — چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خویۍ علامت دی — چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدۍ دِی — یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

١. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
٢. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
٣. شها یا شهی په پښتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
٥. یم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
٧. په بله نسخه کښ داسی دی "وکافر ته روغه کړې د دین توره".

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښېږدی چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی هغه چاری په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که ترې ووت په خشکی کښې به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږي د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږی په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټې[4] د گل د بویه نه بلا ده ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] درومی مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6] هر خسیس په خساست کښې خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما درومی په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

١. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.

٢. غوښی کوټل او ټک ټک کول.

٣. له طبیب.

٤. جعل.

٥. یعنی اشاره.

٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښې داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو کَکوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1]   ژر پاڅه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښِ غوټې خوری   څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه گنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2]   وَړِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِی باندی لاس د ما د زړه شویِ   توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه   مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښِ   تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم   څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې گوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنگه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا   ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښِ   خو که تل به ئې په ما کا
راشه گوره ستا له لاسه   څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه   چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته   مرگ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم   دا چه ځِی نظر تر شا کا
مخ ئې گل دَی زه بلبل یم   تل بلبل دَگل ثنا کا
هیڅ ماڼه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5]   محبوبه به غواړی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی   چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښِ خپل ژوندون له خدایه غواړی   د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو   ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم   چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضی شِی   د سترگو په کاته کښِ و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښِ ورته وایه   کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غټ د عنایت په سترگو وگورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6]   څرنگه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد   شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر گفتار ستا

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښِ نسته.
٢. څه ئې دود دی څه ئې رسم.
٣. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښِ ”غل غلا“ کښل سوی دی.
٤. سوځل او بلول.
٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښِ نسته.

ښې دَ هوسۍ سترگې دی، نه ښې دی ستا تر سترگو　　ښه د زرکُو یون دی نه چه ښه دی تر رفتار ستا
څوک دی چه تا ووینی مین در باندی نشی　　هر هوری ته ډ یر دَی که ئې گورم خریدار ستا
چا چه تا ته کړَی یَو نظر دی په درست عمر　　څو په دنیا پایی نور به تَل وِی طلبگار ستا
زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی　　هر چه ته ئې ولیدې لوټ نشو په دیدار ستا
گل د لاله داغ لَری سختی دَ رابیل پاڼی　　چا وې چه لاله دَی یا رابیل دَی گلعذار ستا
ډیر طبیبان راغله لکه راغله هسی ولاړل　　راشه حال ئې گوره چه څه حال لَرِی بیمار ستا
وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه　　وَئې چه دارو وکړم اور بلیبږی په پرهار ستا
سر لَرِی خوشحال درته پیښکښ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دَی د سیماب　　څو ونه مرِی ځنی نه ځِی اضطراب
ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی　　نه دیت شته نه فصاص شته نه عذاب
ستا د سپیو سره گرزم ستا په کوی کښ　　گندی ما ورسره گڼ کړې په حساب
خو خوښی دِ د خپل یار دَ دیدن مومم　　که په ویښه میسر شِی یا په خواب
دا چیستان دِ یار له شونډُو راته حل شو　　ارویده شو یو ځای نقل او شراب
چه په ډکه خوله دِ ووې یاری نگړم　　د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې　　ستا په سترگو کښ چړې دِی دَ قصاب
ما ته څه وایې چه وایه څوک دِ وَژنی　　ته له خپلو سترگو غواړه دا خواب
که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال گورم
راشه وگوره په اور یښیَ کباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب　　ورته زهر شوې گولیِ د طبیب
برامد وربانډِی صوت د غراب شو　　خوشامد ورته آواز د عندلیب
طبیعت چه مخبط شِی سود ئې نشته　　نه په پند په نصیحت نه په ترکیب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ　　د بوجهل ته نارې وې د تکذیب
عمارت لکه خطا هسی خطا ځِی　　په اول ئې چه خطا پر یوزِی ترتیب
نصیحت د ناصحانو باندی باد شِی　　چه زوال د چا د چاری شِی قریب
دانشمند دَی خپل دانش لیری ساتلی　　د تعلیم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهیږی　　د مقیم په حال خبر نه وی عریب
نصیحت بې ځایه واړه جگر خون دَی　　ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه ادیب
د هلک مینه په چا وِی په هلکو　　د لبیب قدر په چا وی په لبیب
په زرگونو می دنیا و هر چا ورکړه　　په جهان کښ پیدا نشو یَو حبیب
د خوشحال خټک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر دیار لَرِی رقیب

---

۱. په یوه قلمی نسخه کښ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

ما د مڅکی په مخ ولیده مهتاب ... چه خجل ترې دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږِی ... د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښ ئې نافې دِی ... مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی ... چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی ... وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی ... زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی ... کشتگانو څخه نشته سوال ځواب
که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال خټک به ووینې شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب ... یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه ... بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښ ... نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه ... نرگس ځکه کښیښ سر دَ دار په چوب
خار و خس به دِ په لاری کښ پرې نږدم ... چه ئې توږم د مژگانو په جاروب
واړه شوندی په لذت سَره یَو نه دی ... څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال دِ تارو دا ښگار دَ ده دی ... که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگَو اوښی وینی ندِی ... د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب
ستاَ د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښ څلور قسمه دَی نعمت ... عاقلان ئې دِی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی ... دا نعمت په دواِړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی ... چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې ... په هغه جهان راحت دلې محنت
په خپل مټ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

۱. د خولو.

۲. پرانځی.

۳. په چاپی نسخه کښ "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.

۴. مطلب ځنی زلفی دی.

چه مین شوم د بلندی په قامت		راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه		گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه		هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی		چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښتَ د گلو		تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن د کښلیو دَ دیدن نندارہ گوره		او کنه کانده به درشِی ندامت
چه د کښلیو ننداره ور څخه ولاړه		خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست		ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندی هسی شان مین کړم		چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُندی زیبا دی		د لاله تر گل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری		وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو ږَغ پرې وشی		که صبا کا د گلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هرگوره زیب کا		ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی		خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بد گوئی سر شی پوت[1]		صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی		له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی		چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه ږغ د فسق و د فساد ځِی		د ښه زویه ځِی نارې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځِنِی زویه		ځِنِی غواړی د گیدړ غُندی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو		هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَرَوه سترگِی		د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی		که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.

۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.

۳. چلند، عادت، عمل.

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[۱] — په ما باندِی لگیږِی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیڅ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه — قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی — دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د گل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر — دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[۲] بې ثبات
چه شرم ننگ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[۳] — په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جگر خون کښِ د نادان خوښی افزونه — عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر — هیچا راوړی نه دَی په دنیا کښِ دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا — که هر څو ښه صفا وِی بیا زنگ ونیسی مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات — گول په جهان راغلم ترې به گول درومم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره — دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلیِ ندی — لویه کارخانه ده که وگورې کائنات
وزیږی[٤] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی — زوی د آذر ومومی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن — واړه سر در گم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه — نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[۵]علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی — بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی — گوره ننداره کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښِ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست — غنچه خوله ئې نیست و هست[٦]
په دوو زلفو عنبر پاش — په دوو سترگی[٧] می پرست
څه[۸] شیوې دِی په جهان کښِ — دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې گل تر مخه — تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښِ — چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.
۲. وی.
۳. چه شرم ننگ ئې نه وی نه مهر دی نه پوهه.
٤. مطلب ځنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
۵. همره شی عالم چه فرښتو ته.
٦. خوله په اعتبار دَ تنگیِ گویا نیست ده.
۷. سترگو.
۸. چه.

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1] | په دا څه څو ئې روان نَشِی نگهت
مشاطه دِ دَ دَړَیُو آرایش کا | ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سرِی واړه سره زر کړې | خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِی | جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزګار شی له نادانو | شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی | چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت

د خوشحال که نه د تن وی نه د ګیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ | تجلی دِ د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه | د ګلزار له ګلو څه غواړی ګونګټ
د چندڼ دونی لږ لرګی تحفه دی | نه د بلِی بدِی ونی درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی | د ګنډهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی | راته وایه چه دِ پر یوزه دواړه مټ
مګر مرګ ئې په ارمان و بله جدا کا | د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ

چه دِ زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شې تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث | نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د ښو مکړه | کله ښه کاندِی خبیث
چه دَ بل ښیګړه وینِی | ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ | خوږ دِ زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای دِ | زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی | خدای دِ مړه کاندِی خبیث

دَ میړِی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.
۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.
۳. خط.

یار می بیا دَ سترگو تور کا الغیاث
واړه جور ظلم زور کا الغیاث

په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[۱]
سل بلا د څنګه نور کا الغیاث

زاهد هم هسی له عشقه خالی ندَی
په عاشق به څه پیغور کا الغیاث

چه دَ وصل په دولت وِی[۲] سَره جمعَ
جدایی به هغه خور کا الغیاث

د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترګو
چه بلبلی هونبره شور کا الغیاث

هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اور کا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[۳]
د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی

که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی
چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[٤]

ځان چه کم ګڼی تر بله هغه لوی شِی
دَ سلیمان ګتُې پدا راغلِه په خچی

ځما ستا په خوله به مرګ کا توری خاوری
که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[٥]

ودانی دَ درست جهان په محبت شِی
راشه ګوره محبت دَ مچ دَ مچی[٦]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترګی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیڅ
په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ

په پالنګ دَ معشوقې وُرځې سر تیرَی
هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیڅ

له معشوقی نه شیوه بویه څو رنګه
دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیڅ

که په زر رنګه خوبیَ اراسته وِی
چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیڅ

هوښارانُو لره عقل فکر بویه
لیونی چه بې خبر وِی هم هیڅ

چه له شور و شره خلاص دِی مردګان دِی
دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیڅ

که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی
چه ئی ښه جنګی لښکر نه وِی هم هیڅ

مَړنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی
چه سخی سَړی تونګر نه وِی هم هیڅ

---

۱. تلنګ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

٤. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

٥. باجره یا بد جواری.

٦. مؤنث دَ مچ.

زوړ سړی که تر ځنګ ګښېنوَی ښه ناوې چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالی وی په کیسه کښ چه ئې زر نی وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کټه خو شرنګ دَ ډېر صفت وِی چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلیِ خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له ننداړو نه سترګی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنګام د حادثې ساقی په جام کښ می چه باد را پاځی په زجاج کښ ښه مصباح
پاځه محتسبه خوشحال راغَی جنګ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښ خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډېر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی نشته په خلقت کښ یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وګوری انس و جن مړیږی تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډېر عالم ځما په یاد راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې ښه مثال شو درته زباد[3]

---

١. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.
٢. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.
٣. یعنی یاد او بیان او ثانت.

هیڅ خبر نشوې له ځانه　　هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی　　بیا په څه شی هسی ښاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود　　لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې　　هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی　　څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښ چه کار شِی　　و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد دګزار نه وِی　　هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد　　مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی　　په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[1] په اوبو نم دی　　خمیره[2] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل وګور ته　　ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې ګورې　　چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[3] غواړې درته وایم　　همیشه کوَه د نفس سرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند　　په مقدار دَ هغې لاری اخلِی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زیږی فرزند　　د با با په غولی وند[4]
د مریخ په کوکب شوی　　شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه　　خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری　　تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی　　په عالم کښ شِی څرګند
بختور دا نامخ رُونَی　　دَ وګړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښ　　د همت سرَه پیوند
همګی په خوړو ډک وِی　　نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی　　به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسِی　　نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننګ راغلَی　　نه په شخوند وِی نه په خوند

---

١. د مرګ په اوبو.
٢. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.
٣. ژوندون که غواړی.
٤. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډی را وړی دی.

دا ته څه وایې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود
هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی
د جاهل په صحبت گډ شِی جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی
د جنید له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی
که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی د خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوړو شونډُ وئی ډیر دَی تلذذ
تر همه خواږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم
د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه
د پیوروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی
نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی
ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی
نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی
په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار
چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی
بیا گناه څه گناه کارَ!
که دا کار دِ په دروغ کړی
شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی
ترس د نشِی[5]د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم
ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم
پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راگړه
ما خوشحال ته استوار

---

١. قند.
٢. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
٣. د.
٤. دِ.
٥. ترَس دِ نشته.

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر　　گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار　　ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
بارآن صبر است این سیب زنخ در دست ماست　　کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود　　گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت　　گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر
می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کښلی په دا دور　　یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترگی دِ د میور [1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه گلزار دی　　راز دَ کردگار دَی دا گلونه طور طور
بار[2] دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم　　باز خوری دَ زړه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور [3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښی　　عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په څور
می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه　　تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه گورم　　عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ [4] دین قبول کا پدا څه شِی　　شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5] دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره　　ځو به چه عالم وَربانِدِی وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښی
گل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر　　چه آشنا شو نور که مهر کړِی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه　　تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم　　مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترگی نزولی　　څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم　　چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترگړی دِی　　بی لیدلو میاشتی کال شوی گړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی　　گوره کله به خړوب شی ستا په نهر
خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

۱. یعنی طاوس.
۲. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
۳. یعنی پړانگ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کښلی دی.
٥. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره　　څو به چه عالم دربانِدی ډیر کړ هور زور

ته چه مخ په آینه کړې برابر | ربښه[1]شي په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توګه | توری ورځی توری سترګی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلیِ زه دعا کړم | هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ | چیری نه وِی چه پری ولګی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا | نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا | ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو | که ئی ګوری لکه ګل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه | نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر

دا دَ مخ خوبی ئی وګوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیَ لَرِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[2] | دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم | د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[3]
دَ نادان خطا لا هسی ګرانه نه وِی | که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی | چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریَ ور څخه نه وِی | بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه | او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار

د خوشحال خبره نغوږه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزګار

څه سړی څه ئی تدبیر | هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره | ستا په مرګ شی خلق خیر[4]
بی تقدیره به وَ نه مری | نه په توره نه په تیر
بی اجله مرګیَ نشته | تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی | هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو | پروا نشته دَ سعیر
ګُل ګڼه دَه دَ توری | که کابل دَی که کشمیر
مَړَنیِ دِی چه[5]یادیږی | په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا | دَ[6]هغو نه یم دلګیر
توره بخره دَ خوشحال ده | کان[7]په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری | واړه مړه په تیغ په تیر

---

١. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مګر ربښه صحیح دی، د سپوږمۍ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
٢. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٣. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. څیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
٧. کال په کال.

دا دَ خان ستاینه نه دَه
حقیقت وایم په ځیر[1]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور — که وګړِی په سولی[2] کړِ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندِی وایه شِی — په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور
عاشقان په معشوقه باندِی پتنګ دِی — له جهانه به ولاړ نشِی دا دستور
څو دَ عشق مینه زیاتیږِی په کوګل کښ — دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په لیونتوب دَی نور څه ندی — راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شِی — که قیصر دَی که خاقان دَی که فغفور
روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وِی له دردَ — که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پایه واړَه آبله دَی — په فراق کښ، لکه وَږی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا — د ما هیڅ نه شِی له چا سره سرور
عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دِی
څه خوشحال یواځِی نه دَی نا صبور

چه مکې لَرَهَ څوک درومی[3]په خره سور — که حاجی شِی نه ئی ننګ وِی[4] نه پیغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل — چه دَ خط سترګِی ئی نه وِی هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[5] دی — بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَرَه یَو وِی — لکه ښه کښیده روغه[6]په انځور[7]
په[8]خصلت هنر سیرت دانش باقی وی — قد قامت صورت فانی دی سپین و تور
دا همه له نا پوهَی پیدا کیږِی — خر خښی دعوی نا سازی شر و شور
پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه[9]، عدل — که د دا خوئُونه شته څه غواړِی نور
کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی — دَ یاریَ لایق نه دِی دا څلور
که وعده ئی قیامت وی دَ غوښتنِی — دَ هوښیار سړِی به نه وِی په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډِک کا — بیا آخر شِی دَکم عقل جام نسکور
دَ یاریَ دَ دوستیَ لایق هغه دِی — چه آزاد ورځی نه وِی پلار و مور
که ځوانمرد یی ځوانمردی به د هاله وی — سل بدیَ آواره کړه دَ خپل ورور
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا — چه دَ خپلی ژبی وَلګیږِی اور
دَ هوښیار[10]سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بیور

---

۱. په ځیر.
۲. یعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش یا د نقاشیَ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وِی له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

خپل پرَدی[1] راته په خوله وایی زر زر — و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خواږه دِی — تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره — چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کینه حسد ور سرَه پریوزی — په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه — له دریابه نه وَکاږِی گوهر زر
مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی — ستوری زر دِی آفتاب زر دَی قمر زر
شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی — دَ هندو سرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی — دَ پادشاه په سر څوک کښیږدی افسر زر
خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا — چه و دیو وته یَو دی حجر زر
ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه — دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر
جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو — قلب سرَه سرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی — دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر
هر مراد چه دَ سړِی وِی په دنیا کښ — دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی — تر اصیل سړِی ئی کښینوِی بر زر

نه به دی په لړُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر[2] — دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی — چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر
اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی — په هیچا باندِی می نه لگی نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم — هم دَ غم سرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — هم دَ غم سرَه مِی یَو شو درست پیکر
ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو — غم په مثل لکه اور زه سمندر
شش جهته می خالی ندی له غمه — په هر لوری واړه غم شوم زه احقر
غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم — چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر
هغه څیز چی له نظره نه پناه شِی — وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر

د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[3] — ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور
دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې — دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور
د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی — ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور
دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی — که سواری وربانِدِی کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی — د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور
ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی — همیشه کا په پایگاه کښ شروشور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه — نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور
ربه ډیر اولاد دِ راکړ منت دار یم — دَ خوبیَ بړغ ئې بیایې په هر لور

---

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

چه په ورُونو کښې نفاق کا نا لایق دی　　یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار　　هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا　　که ئې مرِی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سرِی څه کار دَی په بازُونو　　چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی　　دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی　　دَ هفه په زَړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا　　مست به هم شِی له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزگار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر　　هیڅ خبره مکړه[4] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی　　باد را لَرَه راوړ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5] زلفی دِی کافری　　دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
گل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می　　ستا زیبا بارخونه له گیاه کړم برابر؟
نه په گبنت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ گلوُنو　　څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډوُ قدر ښکاره ندی　　ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رڼا ورَځ ور باندی شام کړې　　بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6] په غیرِ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی　　چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِی
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړ لَرِی لښکر

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر　　گاه سنی گاه رافضی گهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی　　گاه له دواړو توگه گرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پټی دَی که د تخم　　چه غنم باندی کرې کیږِی جودر
که لوگی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو　　چه دَاور غُندِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې　　چه دا هسی ځنی زیږی گیدی[8] خر
بهرام خان[9] دَی سعادت دَی هم یحیی دَی　　په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10] بل بدتر
و خانِیَ وته ځغله هنر هیڅ نه　　و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی　　چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

١. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
٢. محشی ورته کښلی دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
٣. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیرِ کښې.
٧. دا کلمه په چاپِی دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
٨. سید راحت گیدی په معنی د خره راوړی دی.
٩. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
١٠. سره یو تبله بتر.

یکباره ئې په نظر کښې شرم ننګ وِی — دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیٔ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور — زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم — ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[1] می وژنې — نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم — که ته رنګ لَرې دَ میور[2]
ګُندی راشې په منګلُو — درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره — خدای مِی مکړه د غمه[3] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښې — ځان لازم وینم هر ګوره
که زه هر څو کم خدمت یَم — ته خپل شرم وَته ګوره
خانه زاد بنده کین یَم — هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې — بې تا نه پیرم[4] په توره
بد غلیم راته په ځو[5] دَی — له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور — تور زنګی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی — مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[6] لولی — ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه — تر خواجګانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[7] ورشی — دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی — په پردِی باندِی غیور
پُټی ډکِی پیالې اخلی — ښکاره مه خوره یَو انګور
موحد دَ رسالو شه — تر ځان کوز ګڼه[8] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

١. په خوله می.
٢. طاوس.
٣. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښې څو لیکلی دی په بله نسخه کښې پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
٧. په ننګهار کښې د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
٨. منصور.

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[1] | په پخه ونه لا ښه لګيږي اور
اندرون دَ هر چا شين دَ عشق په شين دَی | دا يو اور دَی لګيدلَی لور په لور
چه په عشق کښ ځوک پيغور تړی په نورو | هم په دَه پوری به لګ وِی دا پيغور
زاهد وَرچانی[2] انکار کاندی له عشقه | نلدمن[3] ليلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ څه شته | زه همه وينم له عشقه سپين و تور
زه حيران يم دا می څه دی په کوګل کښ | چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښ سل هراسه دَ هجران دِی | په هجران کښ خو غم يو دَی نه وی نور

جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی بانړه[4]شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار | ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه | په سينه کښ می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مينه | هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ يار له لاسه مرينه | بيا مدام وايی يار يار
توری سترګِی دِ ګواښ ګرندِ | بانړه ستا وايی مار مار
ستا دَ شکرينو شونډُو | اشتياق لَرم بار بار

خوشحال ستا له مخه وايی
واړه ښه وايِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه يار | په زړه مهر رنګارنګ کا هغه يار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړِیَ | څه مِی ليری له زړه زنګ کا هغه يار
هيڅ حاجت دَ توری نسته مانَی بس دَی | که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه يار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ | بيا به ما باندِی پتنګ کا هغه يار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته | عاقبت مِی به ملنګ کا هغه يار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا | خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه يار
مرصع بسير[5]دِ نور لَرِی په پوزه | اکتفا په تور لَونګ کا هغه يار
زه فقير يم دَی بادشاه دَی باندی ښائی | که ځما له يارِیَ ننګ کا هغه يار

رقيبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه يار

که مسجد ګوری که دير | واړه يو دِی نشته غير
يو می بيا موند په هر څه کښ | چه می وکړ دَ زړه سير
هغه ځای په سير ګرزم | چه تر نه رسيږِی غير[6]

---

١. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٢. يعنی دروازه تړی.
٣. د يوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. يعنی ګوچنی کلی، کلا.
٥. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول ليکلی ده، په چاپی کښ بير، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طير.

په احوال باندې یو دوه شِی　　　ځکه نشته باندې خیر
خوشحال یَو وینِی خوشحال دَی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لَرِی نظر　　　هسې ژبه کا اثر
ماهیت ئې مونده نَشِی　　　چه څه ځیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی　　　هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښته دَی هم حیوان　　　هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شِی　　　کله توره کله سپر
کله څورب شِی له باده　　　کله بیا په هیڅ ډنگر
لکه دَی دَی په جهان کښ　　　بل به نه وی دیده[1] ور
دَ څلورُو[2] میندو زویَ　　　دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی　　　که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستيې شور و شر

لیونی سَرَه[3] به څه کړې نور تدبیر[4]　　　لیونی لَرَه زندان بویه زنجیر
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو یووړ　　　لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی گیر
که خوښی ده په جهان کښ دَ لیدو ده　　　نه خوښی دَ بادشاهیَ دَ سریر
که یوسف ئې دَ کنعان دَ ښاهَ وَکینښ　　　په نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی　　　که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جایگیر
دَ بهار په وخت په بوړه[5] د سرای گرزه　　　نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډیَ[6] اوبه هغه گنه خوشحاله
چه یادیږی په جنت کښ جوی دَ شیر

مرد به نشې په گفتار　　　څو پیدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه یی　　　که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی　　　دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرینه　　　چه نه عیب دِی نه عار
چه غیرت ور څخه نه وِی　　　هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر　　　ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی　　　تر هغو مردانوُ ځار

---

١. د پدر.

٢. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.

٣. لره.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٥. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. یو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښنه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د گوښه علاقې او لیری دښت یا غره ده.

٦. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

مرد به غم دَ خپل هنر کا   نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم   دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا   مرد نه مور لَرِی نه پلار

دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه میِ لاس رسی په یار   نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا   که گردش دی دَ روزگار
پکښ ستا غمونه ځای دِی   که یَو زړه دَی که هزار
تر وینبته ضعیف وجود می   ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی   چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی میِ دریاب شوې   پکښ نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې   ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی   هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی   چه ئې وړې نه ترس نه ډار

دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننگیالی قبلوی گور[1]   گور خو نه وِی[2] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی   ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[3] یَم   چه بلا هورې مِی کور
ننگیالی دَ ننگ دَپاره   په هر څه لگوِی اور
سر په باد دَ سړِی پریوزه   چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننگ آړنه وِی   خو دِ نشِی وِیَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی   نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی   نه دَ مست هاتی په زور

د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبگار   نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی   خدای د ما د هسی خلقو کړ روزگار
په یو ژبه ویل سرَه پښتو کړو   ولی هیڅ ځبله[5] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښ ما ننداره وکړه   بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو   هر سړِی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښ مال دولت لَرِی سترگ وړی   ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه   که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. خو نه دی.
۳. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښ وهی لیکلی دی.
٥. وبله.

ختړکی له ختړکی نه رنګ آخلی   عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِی ولیدَل له نورُو خبر نه یم   دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښ سیل هم بد نه دَی   چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به څنِی نه وِی وفادار

نخښه نه ولی همیش لیندیَ په سر   کله منځ کله ښَی کیڼ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟   یا هر ګز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښ به خپل ځان تر هر چا ښه کا   دَ سړی که لاس رسیږی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه   چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی   دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی   په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار ګل دَی نه دا نور څه   په چمن کښ خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښ پیدا کیږی   باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه   کاتبان تر کښنو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختړک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې ګذر   وَرلَرَه دِ بولی ته لا ګرزې در په در
خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې   زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښ دَ بهار تر ګلو ښه دَی   ولی ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی   دواړه سترګِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم   فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمځری هر لوری ته ډیر دی   هسی باز در څخه تا ئې وَتړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره   هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی   څه دِی پکښ کښلی راشه ګوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار   تر هغه نه زه لا ښه ګڼم بیګار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی   روغ سَړی به ولی نکا خپل روزګار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم   هَسِی مه کښینه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی   که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی   همیشه په یَوَه حال دَی کردګار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

۱. دا خو بی غوږو لکیَ دی حمار.
۲. به پکښی نه وِی.
۳. بیل بیل.

يَو دا هسې ښه بهار — بيا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقيانوُ — تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه — په هر لورې خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندې نيولی — دَ بازونوُ سَرَه يار
ښه تازی په دور تړلی — پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوريه — پکښ واړه خيال دَ يار
تر دا هسې ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنيا ځار

ړ

په سرو شونډُو دِ بازار دَ شکر مات کړ — تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن مې وه تړلې — تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه — صورت ګرو مې پرکار و مسطر مات کړ
سحر ګرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت — دواړُو سترګوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ يعنی ستا سترګی — تا مې درست دَ پارسائِئ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پريښې — ګوره بيا دِ دَ چا نَوئَ سنګر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښ ستا دَ ورځيو — دې ارزو مې په ځګر کښ خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوګند دَی — په سوګند سوګند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شوکه صبا مې — ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ
ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه مې څه لره دا هسی ګوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ — اګر[2] درست صورت وَاوروته پيشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو — دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بيغش شراب دَ کومی ميخانې دِی — چه څما دَ زړه ئې ليری غِل و غش کړ
ليونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله — چه ئې يار دَ زړه په غوره پريوش کړ
په ياری ئې نر باحقه نازيدلَم — بيهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزګار دَ پرهيز ګارُو — چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ
ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

١. په قلمی نسخو کښ کرڅی ليکلی دی يعنی زوړ باز يا جره.
٢. عود.
٣. د تحسين او تعجب کلمه ده.

چه مِی زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1]　　که په کښلیو پسی لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِی　　دَ هر چا چه په دلبرُو پسی زړه ولاړ
هر چه خورِ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی　　دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مِی زِړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا　　راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ　　باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو　　په ژړا ژړا مِی زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ　　هیڅ مِی نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانېی وه　　یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ
نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت[2] دَ خپلی چاری ځیر کړ[3]　　ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ　　خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق　　څو ئې ډیر دَ دنیا سود[4] هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کاڼه هر گز نه هوښیاریږی　　نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده　　دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې　　چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ　　چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی　　خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی　　چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی　　مست هاتی خپلی مستیِ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی　　چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی　　په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی　　بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ　　دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ
دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5]　　په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانِی هم په مخه یووړل　　ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل مومم　　ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم　　ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ درومم　　گنه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

١. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٢. د طالع ستوری، نجوم.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

مگر زه سهل غرڅه وم ستا تر فهمه   چه ځما په مرگ دِ هیڅ تکبیر و نه کړ
اوس به څرنگه خلاصیږم له دې غمه   چه لمَړی می دَ خلاصئ تدبیر و نه کړ
د کعبې په لار به څرنگه برَی کړې   چه هرگز دَ یوه شپه شبگیر وَ نه گړ
په صورت به دِ تل ویر وی پسله مرگه   که د ځان دِ په ژوند ونی ویر و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تیر ځم ستا له تیره
هیڅ ارمان دِ دَ غمزې په تیر و نه کړ

خدای یَو هسِی فکر راکړ[1]   چه ئې ملک راته رڼا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی   پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه   را ښکاره ئې هر اشیا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه دَ یار حسن بې نظیر کړ   هسی ما دَ زړه په سر باندی تصویر کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقئ کښ   پخپل حال می همگی خلق خبیر کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی   تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبیر کړ
ښایسته د قندهار دَ چا په یاد دِی   پدا حسن ئې بنده واړه کشمیر کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی   چه شاهانُو ئې په وَر کښ ځان فقیر کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو   دَ زلفینو ئې هر تار ورته زنجیر کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر دَ نسرین را څخه یووړ   خط و خال ئې مشک چین را څخه یووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه   شکر شکر چه ئې دین را څخه یووړ
بې د یار دَ شونډُو تل چه یادوم ئې   مینی نور ذکر تلقین را څخه یووړ
درسته شپه ژړا نارې آه و فریاد کړم   بیا ئې خوب په څه آئین را څخه یووړ
دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی   ځما زړه کوتر، شاهین را څخه یووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ   او په تله ئې درست تسکین را څخه یووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وایی   چه دلبری هر تحسین را څخه یووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده   ولی تُرکی په زمین را څخه یووړ
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم   چه هوس ئې په کابین را څخه یووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتیږی   عقل و هوښ ئې نخستین را څخه یووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو   چه له لاسه دل سنگین را څخه یووړ
چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړِی   عشق دَ دې دعا آمین را څخه یووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوږین را څخه یووړ

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

ما دَ کښلیُو نندارہ کړہ زاهد ننګ کړ[۱]   ښه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِي ډیر خوشحال شم   چه به ما درته دعا کړہ تا به جنګ کړ
زما زړہ ئې په قلاب دَ زلفو یووړ   ور سَرَہ ئې اودہ کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[۲] عمر ئې شوم دَی   چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږی   خوار عاشق ئې پیدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزہ مومی   ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی دِ زړہ دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[۳]   لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیدہ هونبره   لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره   لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه   نه دَ سرو زرُو طراز
بیړیَ ګرزِی په بیله[٤] کښ   په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته   مږک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[٥]پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[٦]   زر په واړہ عالم خور شو هغه راز
که د زړہ دَی چه رسوا په هیچا نشي   د قلوب دننه ښه دی ساز ناساز
که آوَاز دَ زرګُو نه وَی په درو کښ   چا به چیرِی ور پسې ګرزاوہ باز
چه ناري کا تور تارُو په مرغزار کښ   باز جره ئې بتِی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې   خپل نفس دَی په سړی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ   چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم   په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړہ کښ جګرخون کوَہ خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړہ راز مکړہ آغاز

لکه غشی لَرَہ بویه تیر انداز   هسی شعر لَرَہ بویه سحر ساز
همیشه دَ زړہ په لاس تله دَ وزن   زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَرہ کا   په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوہ.
۲. له مرګه.
۳. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوہ، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیرہ.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی دہ.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

سل جلوې سل کرشمې سل مکيزُونه
په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زيور په څو رنګه پريوزی[1]
د تشبيه چندنې چووه باندې طراز
دَ تجنيس پايلی جوړی[2] په پښتو کړی
د ترصيع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورځغه
سر تر پايه درست صورت سرَه يو راز
که په نظم کښې کارګه او ټپوس راوړی[4]
هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه يوه وينا ئې وکړه هوښيار هغه
عاقلان به وَيل کاندې په ايجاز
و پښتو ژبې ئې ډيره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهيږې بس[5]
په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهيږې بس
په ضمير دَ نخلبندُو نخلبند سرِی خبر وِی
په تصوير دَ نقاشانو نقاشان پوهيږَی بس
چه کښتې پکښ بيايی په عظيم درياب ګډيږی
په بيلو د کښتې ملاحاان پوهيږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره
په اسرار ئې کاملان يا دا آسمان پوهيږِی بس
سپينې ږيرې وَته بويه چه نظر پخپل قوت کا
او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهيږِی بس
نادانان دَ ملک ځښتن کا دانا هسی ورته ګوری
دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهيږِی بس
چه خوشحال ئې په بياض کښ دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهيږِی بس

په درست کلی کښ می يار دَی هغه کس
چه په درست تومن اوڅار دَی هغه کس
که په شکل شمايل سړی ليده شی
سر تر پايه پريوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندې هسی عندليب يَم
چه په حسن يَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا يا قهريږِی
په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې ګيسو دی
همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چيرِی نه چه په ټولی کښ ئې غلط کړې
هوسی سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جايفل په ځای به سر ورته پيښکښ کړم
که په سرمی مينه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا
بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پايه زرزری جامې آغوستی
سر تر پايه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره يې
لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس
چه صورت سيرت ئې دواړه سرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

۱. پريوزی يا پرې پوری.
۲. څوړی.
۳. اميل.
٤. دا دريې بيت په نورو نسخو کښ نسته، له يوې نسخی څخه را نقل سوه.
۵. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.

په لحد کښ به هوا نه وِی هوس[1]   در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باور کړه   روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در شخه نشی   لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا   دَ ښارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه   زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِی نه بد لیږی دا په څه کړې   هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی   هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه!   که ښې جونه که آسوُنه که اطلس
تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس   واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې   گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې   د شناځ دَی ستا اماس
لکه پوندۀ[2] یې وَ اور ته   وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې   هم کُتنی[3] یې هم کرباس
هم ملک یې هم مِلِک یې   هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښ دِ دولت دی   په دولت کښ دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې   دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی   لا څه ښه دَی ستا لباس[4]
واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5]   اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی   دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښنینه ننداره کړه   دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرخوړی   که دانا یې په جهان کښ دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی   وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگی ترې پوښی زه کښلی گورم   که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم   که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس
دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. یاپوڼ دا یو راز قدیم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
۳. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[1] زر می ګند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس
یا بارَ کریمه! د خوشحال خټک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینګ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[2] ناظر می عطار د دَی چه به څه کښ په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو هغه زمان می ګوره تل به سور وِی دما آس
حاسد می لکه کاڼی دا صحرا په هیڅ حساب دی په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حال می د قضا په حکم هسی محول وی قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس
که لافی د کوزیِ د هسکیٔ وهم باور کړه تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی ښه دَی حق شناس سر دِ وخوړِی ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه ګڼه اغیار دَی چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[3] له خلله دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس دغه کار دَی د کارګه و د کرګس
و ګفتار وَته ئې غړوه سترګی په کرده په عمل ګوره کس ناکس
که ئې سر په لکیٔ اوړِی هغه دی په هیڅ رنګ به نور څه نشی سګ مګس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی د ابجد په حساب نوی وګڼه لس
دوه سړی په باغ کښ ګډ شی یَو ګل ګوری دویم ګرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

که هر څو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا   د طوطی له مخه ښه یشی[۱] قفس
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سړې شونډی دی شکر دی دَی مگس

که د موږ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[۲]   چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښیږده چه څه حال درته معلوم شی   څه تسپې په لاس کښ نموړیې څه په بړمنځی بړیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی   څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[۳]دی څوک پلوس
اینځر نه لری گلؤنه میوه سپینه لَرِی توره   د انگور ژنکوری گوره میوه گل لَرِی نلگوس[٤]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا   مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اور کښ   چه په خیال په هوا گرزِی زیږ پړونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دِی د پرخاش[٥]   دروغجن سوگند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایئِ د وفا دِی   د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتئِ د خصومت دِی   په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکین دی   نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دِی مخ ئې تور شه   نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی   د مردئِ ورڅخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی گوره څه دِی   دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنگښ سواتی تیراهی واړه   موټ مټر لوبیا چڼه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وگړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ   دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی   چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مگر گل په اشارت کښ ورته وَ وې   چه[٦]بلبل ټټر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.
۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.
٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرگوس دی، مگر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکلی دی، نو موږ هم پر دغه املا پریښود.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٦. چه بلبلی ټټر بیا باندی کښیښ.

که دَ زلفو[۱] مار ئې وخوری عاشق گرم دی — چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[۲] باندی پروت نه وی — دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحالَ به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض — د شمع د اور پښتی[۳] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم — بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله — چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه — د اوښیو محرمی[٤] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره — هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[٥]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ — د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار نندارہ نه وی — په گلزار ئې سوخته دل[٦] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی — په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم — څوک به هم په می خوړَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی — چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[۷] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[۸] — بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ — دَی دَ تیرې توری په پرهار[۹] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا — هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

۱. د زلفینو مار کې وخوری.
۲. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
۳. یعنی پټن.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
٥. شه.
٦. خسته دل.
۷. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
۸. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۹. گزار.

هر چه بل ئې وَولِی بیا دی پرې غشی لک کا
هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو
هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِی محفوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت
زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَګورې په عشق کښ
پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دِ دَ وداع
په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه څوک بیل شِی
بیا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا
نوی نوی اختراع
چه په لږ مانې وه نزع
ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بیا وایی
نه پوهیږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا
چه میِ وَوینی اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص
دَ پایلو په سماع
چه تږې دَ لیدو لارِی
څه دِ خیر دَی مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ
و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښ
چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ
د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې
چه ئی بیا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور یارن واړه منافق دی
په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]
په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا
په آزاد دَ خپل پدر تړلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو ګل و ما نه راکړې دَ خپل باغ
خدای دی تا تر و تازه لَری تل باغ
ستا له باغه یو ګل ما لره دولت دَی
نه په سل رنګه ګلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دِ باندِی نه وِی سپیره ډاګ وی
په راتله دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خوږو خوږو میوو په ګلُو ډک وِی
چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنګی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سر کوزی، ملامت.

دَ ښه مخ دَ گلاستان بلا هجران دی   تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی   په اهاړ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې نارې وِی دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنگ عدل و انصاف   دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه ورونه وار په وار واړه وژلِی   پلار په بند کښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه   یا په صوم تر شمځَی وروِلی ناف
څو نیت[1] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی   عبادت، طاعت د واړه دِی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله   په چاره ئې شه ځگر شگَاف شگَاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی   ولی نه[2]اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیَل ئې لږ وِی   د نامردُو لږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورَځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[3]   د هغه[4]نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ   سپینول ئې وَ هر چا وَته دِی شاق
چه په باغ کښ رنگارنگ میوه پیدا شِی   لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشِی   مَرَغونې چه ترخه دَه په میثاق[5]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شی   کونگَی[6]هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی   په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[7]   ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی   په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

١. څو دِ نیت.
٢. نه د دننه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی تړوُن.
٦. یعنی جغد.
٧. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

نفساني تاريکه شپه صادق هغه دی چه سهار غُندی سینه لَری صادق
څه په علم په تلقين سَرَه نور نَشي چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سينا[1] زویَ له ځايه شيخ ملا وُ آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شي چه له ځايه په فطرت نه وي فائق
صالحان له ظالمانو نه پيدا شي له زاهدَ نه پيدا شي غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملک الموت دی نه په ډير علاج خبر حکيم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی چه فرهاد باندي بلبل وُ يا وامق
زړه سوخته ميئان ډير دي په جهان کښ څه يوائې يَو مجنون ندَی عاشق
که کارگه غُندی ئې فهم وي خوشحاله!
هيڅ استاد به شين طوطا نکړی ناطق

ډير دَ خيال سپاره ترې لاړل معلق[2] سپور په شا پريښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښ هَره ورځ وينی توئيږی ښکارَوَل ئې هر ماښام کاندي شفق
په ازل چه دا نسق دَ بيلتانه دی تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کيږي د بادشاه له تنه خيژی دا يلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی چه په زړه باندي رسا وَخوری شلق
پيدا کيږي، فنا کيږي، نه ښکاريږي پدا سيند کښ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق د هير دَی گوري گوره خپل ياران به درته ياد کاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم ليده شي تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق
عاقبت به واړه سترِی شی خوشحاله
که څوک ژاړي ناړی مرگ گڼی ناحق

دريغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4] ټول کړلی په تله دَ چا زيات شوی اشتياق
مرگ به ما قبول کړ نه بيلتون له خپله ياره څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په ميثاق
ويش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو غم وُ که محنت وُ په نصيب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5] اوس به له ما څه غواړي وَگړي خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی يَو بيلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفينو لکه زهر دَ مارُونو[6] ښوری په ځگر کښ د واړه لب ئې دي ترياق
تل سبا بيگا باندی دَ آه د ناوکيو ووری[7] سپين توبری څه ښادی کا اهل نفاق
تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شي دَ ده مذاق

---

١. بو علی سينا د اسلام مشهور حکيم او فيلسوف د څلورمی هجری پيړۍ.
٢. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٣. محشی ورته ليکی چه يو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی ديوان کښ نسته.
٥. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده مگر په يوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.
٦. مارانو.
٧. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

که دَ سرو شونډو سَره غواړِي تحقیق[1] دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق
خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق
په زرګونو راته لاف کړِی دَ یاریَ ما یَو یار پکښِ وَ نه لیده صدیق
په هر لور می غورزَوِی په سر لګیږم زمانې کړم لکه سنګ دَ منجنیق
اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق
په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې ګوره دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق
طلبګار ئې دَ وصال په لوی طلب وی له ازله ئې راوړَی دا توفیق
آزاده عالم بندی دَی که ئې ګورې د زلفینو په خنځیر ئې دِی عتیق
ګڼه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق دَ سیماب غُندی حریق
په شنا ترې واته نشِی څو چه بخت نشی رفیق
په ساحل وَلاړو څه زده چه څه حال لَرِی غریق
حال د مایو معما دَی پَت پالی د خپل فریق
چه می یار دَ طریقت وه په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومی په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لَرم په زړه کښ عجب فکر دَی دقیق
سل بلا دَ جهان کل وَی جدایی نه وَی تفریق
په نامه به شقیق[2] نشِی که څوک نوم کښیږدِی شقیق
پدا ښهر کښ اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[3] بل سړِی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک
دَ بوذر ؓ او دَ سلمان ؓ ئې درویزګر یم تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک
ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئې ژبی چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسِی مړنتوب ئې آفرین وُ چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک
که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دِی لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک
د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[4]
محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَروُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲.حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. چه له ویخ ئی راونړول پاګ.

دال[1] و د محرم دَ صفر[2] اک[3]
دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[4]

دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه
دَ دریمی خوری یا[5] مه وکړه شک

څلورمی خوری[6] دال چه سَره ید شِي
دَ رجب دی ب[7] ویج د شعبان دک[8]

دَ روژې د میاشتی جک[9] پوره حساب دی
حې[10] شوال ذی القعده بط[11] ذوالحجه وک[12]

چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَځِې دِی نحسی
هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک

بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک
په پالنګ به دی دا هسی در ختل څوک

واړه عشق دَی چه ئې سر راته ګیاه کړ
ګڼه[13] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک

چه پتنګ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی
نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[14]

بدرګه که محبت را سَرَه نه وِی
یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک

دَ دې[15] میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی
ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک

دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی
روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل څوک

چه پخپله[16] راته وایی چه وایه
کڼه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک

ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه
دَ خپل خون په تور به ونسم[17] یو بل څوک

ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښ یادیږی
په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک

تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
ګڼه دَی دا هسی شونډی کښلول څوک

---

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
۲. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٥. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
۷. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۹. ج یعنی دریمه او ک یعنی شلمه ورځ.
۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
۱۲. و یعنی سپږمه او ک یعنی شلمه ورځ.
۱۳. کنه.
١٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
١٥. د دیو میو.
١٦. ته پخپله راته وواییې چه وایه.
۱۷. ونسیم.

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک — دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد — نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډیر ئې کوَل په خاموشی کښ — دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستۍ د بلندی شي — په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ — په هر لور څانگی ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ — همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولۍ خوړلي دَ ټوپک — نه نمړی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دِیی — نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې — ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوړلی — نه[4] د مرد دلاسه پانړی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی — ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی — نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول — رضا من مِی په تعب شول
دواړه ترُونه مِی نااهلَ — ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ — په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه — په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زویَ می لوی مشه — دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم — په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو — پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه — په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ — په ځنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه — گرفتار په ډیر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو — زړُونه وړی دَ عنب شول

---

۱. په سخا کښ.
۲. ښه.
۳. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
۵. ورسک: وربوز درلودنکی اوگردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډۍ دی.
۷. په خانیو په منصب شول.

خوشحال نه مونده ختکو
کښ ئې هر ځو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال — نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډیر کا — تور پیخال کاندی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا — یا علاج د سنګتا وکړ دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله — د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښ اچوه چه ښې اوبه په جوش کا — بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه — فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښ وینه
په ښیښه کښ ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2] — ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو — هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته — څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته — دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترګی ستا راته پخو دی — تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننګ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی — بې ننګ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه ګر دَی ور ښئی فتنی جنګونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول — دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته — چه دَ شاه دَ سترګو مست شول
چه په لام[3]و بې ئې مینه — دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی — چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند — عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4]شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول — کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله — اوس به څو وَژنې چه ډیر شول
که صاحب[5]و که تُر سم وُ — ختک ډیر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ — چه آتش[6] شاهی بیګ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته — څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
۵. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

دا پیری ده که طالع دَه   چه گیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته گنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل   سَرَه ځای چمن وَی تَل
تر کنار او تر آغوش مې   هغه گلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خوله کښې   غه[1]شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه   له ما هم سخن وَی تَل
جدایې نه وَی له یاره   سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانې وَی مه عتاب وَی   په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوځې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چگل[2]   لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟   آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست   از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی   نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب   شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کو بر شړل
څو په تن گشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف   نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ   من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیگاه آه و ناله و فریاد ماست   بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دی لا بهتر تر لاله گل   سرې شونډې دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری   مښک دی که عنبر دِی ستا پریشانِ پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شې په خپل کار کښې   څه لَره ښیوه کا لکه سِتا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال   نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم   نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا   په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم   دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی   چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم   په دیدن دَ یوه خال

---

١. غه مخفف د هغه دی.
٢. چوگل.
٣. سرور ما هر چه.
٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.
٥. ئې قیل و قال.

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِې وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل — نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو — بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَړی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا — کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځگر شِې — مه وایه دښمن ته که د دم خیژی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندی وِی چه مرهم کښیږدِی — پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنگ کړې — ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه — هر چه کښلی گوری نور د واچَوِی قرار خپل
گبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی — دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه — اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل
یَو ځله دَ زړه په غوړو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گښُی گښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم — همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِی شا کړه — مین ستا په زلفو خال یم
چه مِی اُوښی په گریوان ځی — دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِی ته یې په خاطر کښ — ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی — آرزومن دی دا وصال یم
لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم — په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی — چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی — زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتې یم په نبد کښ — بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ — چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی — په همت کښ هغه زه یم
کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنگ غُندِی پیرې کړم. — یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ گلونو چه وَما وَته غوړیږی — چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی — ښائِې چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

چه ځای مې په گلشن وُ هغه زه وم راشه گوره   په هر چرته چه درومم په گلخن باندی دیرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوڼی موڼی   چه زه ئې مبتلا د ستمگری په ښیرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی   په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پایم په دنیا کښی زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پردیُو به لا څو مینی سپرې کړم

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم   ستا په مینه کښی هر گوره موافق یَم
ته که له ما نه پایې معشوقه یې   زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
ته تل خانده هوسیږه څما زړه یې   غم به زه کړم چه همیش دَ غم لایق یم
پتنگ ځان په اور کښی وَویشت دا ئې ووې   که می لاف دَ مینی وَواهه صادق یم
که د غشیو باران را باندِی وشی   که به سترگِی له تا واخلَم منافق یم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا   ه حیران پاتی په صنع د خالق یم
د نیمگړو طبیبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم   ځکه نه وایې سم سم
تا چه سترگی کړې راپورته   پکښی زه وینم غم غم
څو به ته لکه هوسی یې   تل له ما گرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی   نن په دا دور تم تم
که دی ډیر نه وِی په زړه کښی
خوشحال یاد لَرَه کم کم

تا خو یاری پرې کړه واړه زه در پسې درومم   څو در پسې درومم هونبره ډیره خواری مومم
هیڅ په ما پوهیږې نوم می څه دی ستا په عشق کښی   قیس دَ لیلی وُ، تا ویشتلی زه لیس نومم
زه څه هغه نه یم چه خوښی غواړې له ما نه   تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتیخلی[١] وړاندی   زه دَ دُوی په منډه دا یم[٢] څم ورپسې درومم[٣]
ځار تر تا رسوله[٤] (ﷺ)! تا می یار لیده په سترگو   راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کَسِی چومم
یو لوری مِی نشته مینی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زیبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده یم   راشی وگوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده یم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې   زه په ځان و زړه بندِی په هر یوه شکست دَ ده یم
زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې   چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده یم
آوازه شوله په دهر نیک بد واړه خبر شول   چه څما اشنا یَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده یم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ نارې وَهمه   چه اې خلقو عیب نشته که مستی کړم مست دَ ده یم

---

١. یعنی تاخت ئې وکښی.

٢. یعنی لار او شهراه.

٣. لغومم.

٤. ځار تر تا رسول شم.

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښې نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوره مشوش یم
له آزاده می حذر کوه دردکش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې
زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه
چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی
چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې
په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره
و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه درومی تر ستونی
همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی
ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پیۀ دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم
و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِی
وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه
بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت
چه ساعت ور سَرَه کښنیم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې
په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری
خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا
کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال ختېک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم
دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم
نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم
آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه
تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی
په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی
لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا
زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی
گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره
په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښې (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
۵. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښې د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

زه خوشحال په خرابات[1] کښې
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم.
پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښځ[2] پکښې خنجر کړم

چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی
یو هسی قهر راشی چه که غوځ ئې دغه[3] سر کړم

که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دی په چمن کښې
یو گل به په ښایست کښې ستا له مخه برابر کړم

دا مه[4]وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې
خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم

خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو
چه مخ دی را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم

که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه څما شِی
همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم

رشتیا خبره ښه دَه راته غوړ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې څما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم
دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای د دَ دربار یم

چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی
زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزگار یم

په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخی کړم منگلی
څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم

په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې
که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم

سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِی پایمال شی
دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم

چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه
پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم

هزار ځله په کال کښې یَوَه میاشت دَگلُو وخت وی
دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم

څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در دروم خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په تېک[5] د تور وربل کړم
دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم

لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی
چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم!

دَ سرو شونډُو په شرابُو چه بیخود شم
د مستی رقیبانوُ ته ښکنځل کړم

اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی
چه دعا د دَ وصال په سحر تل کړم

چه می زړه ورپسې سه[6] هونبره سړیږی
چه په مخ ئې پرهارُونه په چیچل کړم

د ښه مخ مینه می نه دروی له دله
که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم

په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی
په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم

دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی
تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم

چا په زور را لَرَه غم نه دَی راوړی
وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم

ازلی می دَ غم بخره ده راوړې
غم که نورُو لَرَه دروی زه ئې خپل کړم

یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوړ کا
چه په وَر ئې په فریاد ژَړَل کړم

١. په خیر آباد کښې.
٢. سیخ.
٣. که غوځ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه ښځی ئې پر تیکو ځړوی.
٦. سو.

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په گلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور می مه شه دَ نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یادکا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[۱] ئې نه یم باری شکر — چه دَگرد په دود ئې نښی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښنو[۲] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ می زیړ، سترگی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[۳] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چوڼ کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنگارنگ گلونه گوره — گل دی دَ گلابُو دَ گلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنگه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر گوری یار، دَ زړه مینه لړیږی — څو ئې ډیر ډیر گورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.
۲. اروانښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښ بخښو راغلی دی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

تا وَیل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښ
خوښ اوسه خَوښی کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازیِ په جهان کړم هغه زه یم
هم ئې پوسم[1] هم ترې یوسم اړې پر نه یم

و اغیار ته لکه کانی موم وَ یار ته
په سختی او په نرمی کښ هغه زه یم

و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښ
و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم

لکه بوټی دَ کیمیا په مرغزار کښ
چه په حال می خبر دار شيِ دَ هغه یم

تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی
په سپین زړه که دَ باران سپینی اوبه یم

په هر نام چه دِ رضا هغه مې بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، لیوه یم

دَ کونینُو ننداره دَ زړه په عین
دَ ویښ والی په دود کړم تا ته اوده یم

دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم

هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم
چه په بده لار می بیایی هلته نه یم

هم می څیز هم می نا څیز کا په زمان کښ
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

څو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم
دَ یارانُو کمی نشته یار به بل کړم

په قراره قراری دِ یاری پرې کړه
دَ نیمگړی نیت و چا وَته ویل کړم

چه وعده دی دَ وصال چیری خطا شيِ
په ژړلو خاوری ختي دَ بورجل کړم

هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم

نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سَرَه چه کښېنم غم حاصل کړم

بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته درومی زه ئې خپل کړم

چه منگی می تشول دَ میُو زه وم
اوس نور ډکی پیالې اَخلی زه کتل کړم

منکری دَ عاشقیَ سَرَه مله دَه
په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم

خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم

پدا هونبره هوښیاریَ هسی هیښ یم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم

غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاریږی
چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم

هر غزل می په بیاض باندِی وگوره
زه خوشحال ختک دَ زړه په وینُو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
خود پخود وَ لیونتوب وَته مائل یم

وایيِ ته به دَ مجنون غُندِی مین وې
که وَ چارُوته می گورې ترې فاضل یم

ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ یې
ستا دَ تنگی خولې په فکر کښ تنگدل یم

دَ گلونو په لیده دِ مخ را یاد شی
ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل یم

په ځیر ځیر راته کاته کړې ځیروې می
چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل یم

لکه څوک چی پخپل دین کښ مستحکم وی
هسی زه دَ یار په مینه مستقل یم

چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم
زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم

دَ نفر غُندِی می عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وایې په منَل یم

لکه څوک چه خواږه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل یم

---

۱. پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

زه[1] خوشحال په گلريزی کښې بهار راغی
په زيبا وَيَل هر گل ته مقابل يم

حيران يم نه پوهيږم چه زه څه يم څه به شم | له کومه يم راغلی بيا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تلليو بيا په بيارته چا رانه وړ | له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک ليده شِی نن[2] ئې شپه پدا بانړه[3] کښې | آخر ئې له دې ځايه وار په وار واته گنړم
جهان يَو کټوری شُو زه په مثل دَ ميږی يم | حيران پکښې جار وَزم لاس وپښې پکښې وهم
په هيچ[4] کله زړه ښه کړی کله زړه په هيڅ بيا بد کړی | په کام که په ناکام دی واړه باد دی پيمايم
دنيا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی | دَ اوړکيو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا يې که دِ مال دَی که دِ ملک دی | دا واړه بې له خوبه بې له خياله نه وينم

چه تور ويښته دِ سپين شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم دربانديِ بِردم

دَ صفا په لارِی نه يښی قدم | هميشه له درويشی وهی دم
هغه کله شيخ، ملا، ولی، درويش دی | چه نظر په سود زيان په مدح وذم
درويشان په تفاوت ندی راغلی | خپل پرَدی په سترگوُ واړه گوری سم
دَ درويش تر زړه به نه رسی دا دواړه | آئينه د سکندر که جام دَ جم
و درويش علم په درس په مکتب ندی | تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی | دَ درويش تر شرقه غر به دی يوسم
نه په نون دی نه په ميم دَی نه په جيم دی[5] | کامل پاس په لام وهلَی دَی علم

چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وايم وَ چا ته، چه پارسا يم فاسق نه يم | دَ خدای منت را باندِی چه هر څه يم منافق نه يم
يا ما زده ستا په حسن، يا ځما په مينه تازه ده | که هر څو کښلی ډير شی نور په هيچا عاشق نه يم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم | بيا ته به راته وايې، چه په عشق کښې صادق نه يم
که ته لکه ليلی يې ما مجنون بوله په عشق کښې | که ته لکه عذرا يې زه هم کم تر وامق نه يَم
يا مست يا ليونَی يم يا می نه زده کار د مينی | ښکاره ښکاره وَيل کړم دَ رازُنو سارق نه يم
دَ هر ښهر په کوی کښې ناقصان طبيبان ډير دی | که هر څو پسی گرزم زه لا پيښ په حاذق نه يم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ | انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق يم خالق نه يم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه اميد شی | يو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لايق نه يم

که وايې هغه وايه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وايې زه خوشحاله شايق نه يم

---

۱. د خوشحال.
۲. نن ميشه په دا.
۳. له کلی جلا يوه کوچنی بنا بانړه بولی.
٤. که زړه په هيڅ ښه کړی که نه زړه په هيڅ بد کړی.
٥. په دې بيت کښې نون اشاره ده ناسوت ته او ميم ملکوت او جيم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم   چه په درد کښې ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مِی دارُو کا پرې نه رغیږم   دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توری سترگی، توری ورځې، توری زلفی   دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا   دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!   چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِی زه پرې سوځم   چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِی   چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم
چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم   دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم
ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښې یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَی دعا تل کړم   چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم
زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو   هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره   زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم   چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو   که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه   چه دلبرو ته دَ سترگو غَړوَل کړم
چه دَ عشق غموُنه نور چا لَرَه درومی   زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا   زه که اوس په عاشقَی کښې خوی بل کړم
و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَی نازیدلم[2]   واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه   چه درانه دَ بیلتانه پیټی آخلم
آشنایی یاری په مهر په رضا شِی   پدا کار کښې په چا نشی زور و ظلم
سر اول دَ یار دَیار په بالین کښېږدم   له غه پسه په پالنگ باندِی څلم
چه دَ سر په ځای سینه راته بهِه[3] کا   هم هغه به دَ بښو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلوُنه زه طوطی یم   چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم
که سیالی له مَرَه[4] شِی نه ئې له بخته   شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم   خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم   بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی   چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5] ځم

۱. بلا دی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۳. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
٥. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی — اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترګی — له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترګو می روان دَ اوښو سیند شو — د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی — دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم — دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندِی داغدار په جهان راغلم — هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوښیِ راشی — چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون ږغ دَی مرد می بوله — په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځګر خون ږدم توئی مشه — دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرګس ته نظر نکاندی له کبره — و هغو ته څه ګلوُنه دَ شړشم وړم
کارکنان دَکار فرمای په حکم کار کا — زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنګونه — بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی — چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یاریَ — که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښِ دِ مقیم شم دروغجن یم — که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوږین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه ږدم — هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] ږدم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده — دَ نظر دَ پاره نوم درباندی ماه ږدم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم — هر سحر په افلاکوُنو باندی آه ږدم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته — ستا وَ تیغ وَته به سر لکه ګیاه ږدم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیری — په سپین مخ به دی دَ غاښ نخښی سیاه ږدم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ور ګدای شو
ځکه زه ورباندِی نوم دَ بادشاه ږدم

ښه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور درومم — وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور درومم
زلفی ئې ښکاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه — اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور درومم
خدای په کور کښ راکړه، هغه توری سترګی تُرکه — اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور درومم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا — غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور درومم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی ګلوُنه — ځکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور درومم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حیران یم — مرګ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور درومم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنګه ستمُونه — بیا له نا څاریَ ستمګار لَرَه ور درومم
یار می په ښایست کښ لکه ګل دَ نو بهار دی — سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور درومم
ښه خواږه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

که مین زه په گلزار یمه په ځای یم
که دَ مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!
په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی درومم
که ډیر سترې پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره
که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښ هم دَ حورُو صفت کیږی
که طالب دَ ښه نگار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری
که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه گدا یم
مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرمه
هیڅوک ځان سَرَه سَم نه گڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی ترَلی دَی په غنو[1]
له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم
که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله سَتا دَ راز خبری په کاغذ کښم
کله سَتا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته
ولی زه په همه واړُو کښ یکتا یم
خادمانُو له شمارې می محروم مکړه
که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی
که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کانِی په سر خورم
غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِ اوُبه ئې مومم
زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرگس ولگی تازه شِی
دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم '
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَږی
که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول میوې زانگی
لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړَی آدم
ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی
چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه گناه ځی
دَ سړی له عمره سم
گرد غبار چه په گل پریوزی
شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن گناه په غاړه
دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا
دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی
یار تر یاره ندی گرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

١. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره را گرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم / دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا / که سبا بیگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړی مِی لاندِی شول تر غرونُو / هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی / چه ئې مخ په خوب کښ ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی / څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته گرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم / نور به ډکی پیالې اخلِې زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملک شِی / چه باران دَ دواړُو سترگو باندی وورم'
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې / کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده / که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غموُنه د دې خپل خاطر کباب کښم / بویه دا چه دفترُونه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشِی / که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غموُونه لور په لور انبار دِی / په کاغذ باندِی دَکوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښ هیڅ خبر نه یم له حاله / چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق / زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندِی دَ هیچا حکم نشته / چه ئې ظلم، ستمُونه، انقلاب کښم
دَ آگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دی / دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم / ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دِی / اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم / یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی / اوښی بغرگی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه گِلاب دِی / حیف ندی چه به جور دَکِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم [1] / چه می بخت نه کا یاری څه وَوایم
په جهان کښ دَ وفا هنر کیمیا دی / زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2] / بیهوده ئې هَرَه وَنه لَټوم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی / په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مِی غلبه په هوښیارِی شوه / مرغلَری په دریاب کښ تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شِی / غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وی — امانت غُندِی ئې بل لَره ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی — چه هغه لوری ته تیښت ورځنی کړم
که په تېښتی خلاصيدی[1] ځنی به خلاص شم — دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کانېو ولی — زه ابله دَ ښيښې سپر په مخ کښیږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سرَه نه وه — په هجران به ئې څه زړه[3] زهیرَوم
چا ويَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تَړم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4] — چه گټلَی مال همه ورته وَلورَکړم
يو ويَې دَ دلاسا راته پرې نږدی — ځان که هر څو خپل مين ته مرور کړم
هيچا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه — هر سړَی مِی زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښ يَو هسی دلبر نشته — چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شی عالم ځما له درده — که دَ آه په اور ډېوزی پيښور کړم
ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال ختِک پوهيږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم — که ئې وَخورم خبر نه يم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغيار دی — دَ زړه حال وَ چا ته وَوَيلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسې چاری — لکه دُر دَ خر مهر و سرَه پيبه شم
دَ اورنگ بادشاه په دور عدل نشته — تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبيبه وخت دَی — هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښيم په گوته — چه دَ چا دَلاسه مرمه خود ليده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه څرخيږی — دَ فراق غمؤنه، څنگه اوده شم
هيڅ په سترگو ليده نشی يو قصاب دی — نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټينگ دَی — چه تر يار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر ياره — دَ سيمايا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی — دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بندگوتی په تار بږدی — دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شيخان نه طبيبان نه ساحران شته — چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فرياد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ويشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځيدلم[5] — عاقبت ئې په کمند وَ څکيږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه — په آخور ئې کيزه کړَی وَ تَړَلم

1. خلاصی وی.
2. په مخ کښ بږدم یا په مخ کښ وړم.
3. زړه څه.
4. دا بدله په چاپی ديوان کښ نده راغلې.
5. منځيدل: پورته پورته عمودی غورځيدل.
6. يعنی پيچل او بندول.

هغه ډیچی[۱] هغه ترنډی[۲] له ما ولاړې   چه به خوشی په جلگو کښ گرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[۳] را باندې کښیښ   رنگ په رنگ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی   اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته   په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مې دَ تپاک خبر آخلې   که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښیښ   هم ئې زه پخبله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه   چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ   هغو واړُه په هنر کښ وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی   چه اول په څو درمه پیریدلم

اوس په هر توکښ خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړمه کړم   واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی   لام و بې مِی مَی دی پسی مرمه مرمه مرم
موړ به څنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم   تل که هسې ډکی پیالې څښمه څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم   زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښ   نور خبردار نه یَم په زړه سومه سومه سوم
خلق راته وایی رنگ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې   هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شومه شوم

دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښ ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم   نه به دواړه سترگی توری په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځوُ   نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څونې په مخ پریږدم   نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې گوری   دَ صورت سینگار وَکوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی   چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښ   اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم

هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم   په مستیِ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښ هم شراب یَم هم ساقی یم   طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی   خدای به نکا چه ئې زه په ویَل گوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښ می زړه تنگ شو   له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم   په موسم دَگلو څرنگه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.
۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.
۳. د سورلی.

چه په زړه ئې اثر نه کیږِی خوشحاله
څه فایده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم — په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ لیدلَی نه وُ — زه زړه سَوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه — چه دا هسی له ښادی بیگانه شوم
ستا دَ زلفو دام می ولیده په لاری — له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځیر هوس می وکړ — نه چه زه له بې عقلی دیوانه شوم
آغرین[1] دی د بڼو نه وُ بلا وُ — چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ لیونیوُ په شماره وم — بیا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظیر یم په عالم کښ!
چه مین په بې نظیری جانانه شوم

یَوَه نخښه درته وایَم دَ بې شرم — په وعده په قول نه وی نرم گرم
خدایه ما دَ هغو مل مکړه په لاری — چه ئې نه وی په یاریِ کښ آزرم
دَ ناکس یاری په مثل دَ اُورو ده — چه دَ باد په مخ کښ درومی ترم ترم
یوه بده زمانه شوه دریغه دریغه — په هر چا چه دَ یاریِ باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښ — چه می ولیدَل دَ هیچا نشته برم
څوک چه نرم ویل کا عمل ئې گوره — ټګان هم په خوله ویل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حیران — چه دَ نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسی چاری ئې پیدا شِی له وجوده — چه په فکر ذکر نه وِی دَ شیطان
تل قرآن دَ وړاندی یښی قرآن لولِی — ولی هیڅ عمل ئې نه وِی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم — دَ کیمیا غُندِی نایاب شول دانایان
ښه سړی لعل و یاقوت دَی مونده نشِی — لکه نور کانِی لړ ندِی ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړی موندلَ شی — ولی ښه سړی به لَږ وِی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وایې — دَ پلار پند ئې هم ښه نه لگِی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده — اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
دَ بهلول[2] او د شیر شاه[3] خبری اورم — چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پیړیَ ئې هسی بادشاهی وه — چه په دُوی پوری درست خلق وه حیران

۱. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښ آغزین راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته یعنی خار دار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښ د لودیانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلویښت کاله پاچهی په (۸۹۴هـ\۱۴۸۸ع) کښ وفات شوی دی.

۳. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹۵۲هـ\۱۵۴۵ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول — یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان

که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان — په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی — ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه — دَ دوږخ دَ اور لایق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا — په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئې تار په تار درومی له مخی — ماتوی لویی بیړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی — چه دَ میو پیالې اخلِی سرهنګان

څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان — په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران
لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښ — نه دَ لوږِی نه دَ تندِی لَرِی توان
په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی — په یَوه ذره سر خوږِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا — چه نظر ئې له خودیٔ وِی په اسمان
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښ — تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا — پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان

زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال ختک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان — هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان
شیخ ستار ماشه توپک عبدالرحیم وُ — دَ توپک کُنده خدای یار جامکی کاموان
دَ توبک کُنده هر ګز نه وی بې سیخه[3] — حق ناحق ئې پکښ جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه — اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه — بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرڅه روخ دَ ګذار نه وُ — په آزار به ئی ګډ وړ کا خدای جهان

په مثال خواجه خضری غرڅه خوشحال وُ
چه ګزار وربانِدی وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان — بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ — چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه — په وصال کښ مهیا ګټه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده — چه تبدیل ئې په دنیا شیی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرې درومې — خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را یاد شِی ښه یاران وګور ته تللِی — تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.
۲.ننګیالی سره زرکنجکی بې ننګان.
۳. بې سیخ.

همګي تر مځکې لاندې شول خوشحاله
اوس دَ مځکې پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشي انسان
نیک و بد هوښیار دادان ګڼي یکسان
که یو کس په زرکي بیا مومې هم ډېر دی
په هر لورې صد هزار دې ناکسان
هونبره ترس ځما له یېره خو که نشي
څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامي کښې خوار حیران دی
کامراني د جهان څوک کاندې؟ خسان
پخپل ښکار باندې غوټې وهي بازُونه
په مرداري باندې ګرزي کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره
مچ، مچۍ دې سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښې یو ځله تیره شي
نور اصیله توره نه غواړې متاَن
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی
دَ زربفتو هنر چیرې دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سرې تریخ کاندې بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښېږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وې په کوګل کښې
وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسې عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږې ورَځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر مې ولې صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
څیراوه شي چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب څیرې کا ګانده شي
سکه ځما دَ زړه به هم وشي ګنډون
کشکي څوک هسې پیدا شي زه راضي یم
چه مې زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښې که امید دَ وصال نه وی
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښېږدې سر درومي
زه همیش په هغه هسې لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښېني دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډېر دَی زیب و زین
ولې زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی
زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خوني وژلي
پسو سرې سترګې راځي په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرې دَ دردمنو
دَ مزرې تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار مې باور شته چه بل به نشي
غمازان که غمازي کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدې بریښوی ورته خپل ځان
ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښې بدرنګ شول
څو دَ خیال کړې بګړې یاد لَرې جهان
دور دَ دلبرُو دَ ښایست دَی یَو څو ورَځې
ژر له برمه پریوزي لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګې اَوُښتې لکه ډېر خونُونه کړی
خدایه خیریت کړې چه را درومي پدا شان
زړه مې لکه ګوی دَی دَ مستې په میدان کښې
تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیرې مات نشې پیکان

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر ؤ　　　مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې درومي پټ په څنگ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمي د جهان　　　دَ جهان دَ کج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې　　　په بازونو چه غوټې وهي کارگان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې　　　چه مغل کاندې بازې په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې　　　چه گیدړ په وازدو[1] ډک وَړي زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکرې په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان　　　دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وي نه عمل لَرې دَ نیکوو　　　په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولي قرآن
په کور کښې دِ بلا دِي دا دَ نفس غلطي چارې　　　که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه　　　بل نوم به پټا نږدم په ځان نوم کښیږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشې　　　که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړي بینا کړه　　　دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وي نه غم دي نکا که دانا وي
خوشحال خټک گواهي لي دَ دانا نشته ارمان

گوره راته څه وایي دا ستا دواړه چشمان　　　نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دین او دَ ایمان
مري چه لینده وینی کارگه ستا دا خال دَ ورځیو　　　ناست دَی تور کارگه په څو په موټی د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه　　　چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم گمان
ورتې ورتې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه　　　ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښې را څخه نشته په فراق کښې　　　یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترگو په دامان
یَو زمان می نه ځي هغه یار دَ زړه له سره　　　څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیرې لا ژوندَی یم　　　خدایږو په دا خپل ژوندون هر گوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه　　　ونیسم په لاس کښې توری زلفې ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښې
درد دَ یار دَ مینې لا بهتر دَی تر درمان

که همیش دِ همنشین وي تور ماران　　　ښه دَی دا نه چه قرین وي بد کاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا　　　په جهان کښې هم هغه گڼه یاران
په کردار کښې یار اغیار سَرَه بیلیږي　　　تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَ کمذات یاري به هیڅ وفا وَ نه کا　　　لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسې بر هسې ئې بوټې　　　نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه　　　چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لي　　　که میرې ملخې پایمال کا شهسواران

---

۱. وازگو.

دَ خوشحال باندِی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان
که هر څو ډیر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان

که هر څو ډیر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[١]
په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان

څو کښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه
چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان

یو نوم دَی پاتو کیږی نور به هیڅوک پاتو نشی
په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان

که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان
په عدل کافر ښه شو، ظلم بد کړ مسلمان

که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو
نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان

کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا درومی
مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان

هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو
خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان

سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی
گور په عزت بیا مومی پسې لولیِ قرآن

وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَ گور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین
ښه فکر ئې لَږ دَی ډیرو بدو وته شین

زه دَ درویزه[٢] غُندِی ایمان ښیَم وَ ده ته
دَی دَ پیر روښان غندِی دَ کفر کا تلقین

دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر
تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین

نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ
نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین

زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی
پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین

ډوبی شوې بیړیَ دَ فنا په اباسیند کښ
ډیر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین

څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت
نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین

هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ
مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین

ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[٣]

ندِی لب دِ جان من[٤]
ښه یاقوت دی دَ یمن

نن ما خپل گَڼې له طنزه
ما خو نزده هونبره فن

بختور می ئې نوم کښیښ
لا که نشی دروغجن

څوڼی تاو کا چین ئې گورم
شی بنده درته ختن

پښتنې په چین چین څوڼِی
بخښی چین، تبت، ختن

ښې ښې ځی په شین شین
ښه غبغب ښه ئې ذقن

په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

---

١. که هر څو ډیر حشم لَری بادشاه دَ مملکت وی.

٢. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

٣. چه خوشحال لری قرین.

٤. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نسته.

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو
چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِی سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی
چه ځما خاطر ئې یووړ په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی
پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
مشاطه ورباندئ نور پیبئی په تارو
په مذهب دِ عیادت مگر گناه دَی
چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیئ له دواړو شونډُو نه څڅیږی
په ځواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وگړی
چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریَ یې
ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی
کرگسان گرزی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نړدِی
هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی
چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبری کیږی
لیری یار وته ویلِ شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو
چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسئ وه
چه دَ مښکو بوی دِ درومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی
چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو
یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړِی الوزی
مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښیږده په صندوق کی
هر سړَی چه مَرَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری نانذری[1] ده
دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی
که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی
خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال ختک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

---

۱. یعنی پیغور.

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ څونېُو   چه خاطر می په های و هوی راغَی د څنېُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانِۍ   چه ځما دِ دَ ئې خوی راغَی د څنېُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار گانده شِی   شکر شکر چه ئې موی راغَی د څنېُو
په هر مخ باندِی څه څونږی ښایست نکا   لایق شوی یَو یَو روی راغَی د څنېُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې   نو بهار ئې په هر سوی راغَی د څنېُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه   چه نگهت ئې پدَ کوی راغَی د څنېُو

بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د څنېُو

پرې غوغا کانږی بلبلو   تل به وخت نه وِی دَ گلو
دَ گلونه مسافر دِی   کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې ښنبمه   ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتلم   کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه   سترگِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده   زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې   په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم   نه به راشې په منگلو

وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو   مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله تهول شِی   ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی   ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی   په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرگ ئې مه وه   په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی   سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه څوک دَم بږدی   چه پرې راشِی ځیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی   له عمل سَرَه جوړندی قال دَ واړُو

چه ئې لاف دَ یارۍ د اشنایۍ کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو   څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِی   چه تخت څرنگه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومِی راشه گوره   ځوانان څرنگه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنگۍ   ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیرېږم   چه په څنگ راته بَروه کا بَوبو

دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو   بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه   مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی   تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی   هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو   سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا   عشق آسان ندِی فصولو
ځما راز مو په ملک خپور کړ   اې ځما اوښیو پڈُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو   حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی   گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ږو[2]   د غمجنو په ژړا ږو
دَ رندانو په رندیَ   د شیخانو په تقوا ږو
دَ وصال په سل خوښیَ   د هجران په زر بلا ږو
د بهار په ښو گلونو   د بلبلو په نوا ږو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ   په هغه قد بالا ږو
چه مکحولِی دِی له نازه   په هغو سترگو شهلا ږو
چه نریَ تر ویښته دَه   په هغه باریکه ملا ږو
چه عاشق ور پسی مرینه   په هغه جمال زیبا ږو
چه راځِی دَ یار له لوریه   په هغه باد صبا ږو
چه پیغام راوړِی دَ وصل   دَ هغه قاصد په پا ږو
چه دوهمه پکښی نشته   د رشتینو په رشتیا ږو
پدا هونبره سوگندُونه   صد هزار ځله بیا بیا ږو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختک پتا ږو

راته مه وایه پتا ږو[3]   چه پتا نه ږو په چا ږو
ته ځما دَ سترگو تور یې   پدا تورو سترگو ستا ږو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی   په سبا ږو په مسا ږو
په جهان کی می ځان ته یې   نه چه نور، پتا جانا ږو
یاد می ته یې په خاطر کی   هر زمان پخپل مولا ږو

۱. یعنی اوږدو.
۲. ږو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

ستا دَ پښو خاوری توتیا دی چه ما ستا په خاکِ پا بړو
تمنا لَرم ستا ډیره پدا خپله تمنا بړو
تر خندا پوری دِ هیڅ دِی لال و دُر ستا په خندا بړو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا بړو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی که دِ غوږ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی په لیدو دِ پرهیزگار وَی څه به ښه وُ
پسله مرگه می یو هسی مکان گور شوی چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوته تازی پراته دی زه هم گډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موړ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو ور ځاریږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرگه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
گښی گښی ځان او زړه لَرَه راحت دی که ئې گورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یاریٔ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خدابړو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو خوړې خوړې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما ښخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه تا ښخه مینا ده دَ گلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه گرزُو کښینو پاڅو خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندیٔ ینښې په بم په ځیر جار وزِی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبیٔ لرې زه واړه کامرانیَ ښادیٔ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناگاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را ویښ شوم نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یواځِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورکوُ چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

هغه باز تر مښگریر که لا بتر دَی
چه غوټې ئې دِی په شلانډو[1] و یا په مږکو
غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبی
لکه پیغله جن بازیَ کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کی ځان څرگند کا
ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو
خه ئې ډیری اندیښنې دَ دنیا نشته
زه پدا خبره خوښ یم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواړه نه خورِی له کبره
لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی
ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو
دَ خوشحال وَیَل که دُر قیمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست یُو[2]
دَ ازل په میو مست یُو
په سما مو قدم ینښَی
لکه مځکه هسی پست یو
هغی خولې وَته نظر کړه
هغه هسی نیست و هست یو
که په تخت دَ پاسه کښینو
بیا یو مات کچکول په دست یو
څوک دَ وصل خبری کاندِی
موږه خوش پخپل بربست یو
تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نی وینم زه ستا وصال په سترگو
که بې تا را درومی بل جمال په سترگو
میلمستیا می دَ زړه وینی ورته کښیښوې
چه میلمه مِی شو دَ یار خیال په سترگو
هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو
خو چه راغی سا دَ ورځیو خال په سترگو
چه ډیر خلق سَرَه ناست وی عحب ښه شِی
دَ مَینو سَرَه قیل و قال په سترگو
په غمزو په کرشمو په مکیزونُو
نن دِ نه وینم په ملک کی سیال په سترگو
عارفان دَ قناعت په گنج تونگر دِی
چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترگو
دَمکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم
ما چه ولیده دا ستا دوِال په سترگو
ستا په گوتو کښیده رومال چه راغَی
زه له مینی موړم ستا رومال په سترگو
هغه مخ چه مِی به تل لیده اوس گوره
چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترگو
چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ گورم
زه به چیرِی کښیږدم دا وبال په سترگو
وَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم
لکه وَوینی لوغسی[3] تهال په سترگو
نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړِی
تل بازونه وړِی دَ یار خوشحال په سترگو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو
دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا
یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استاده شاعری بې لاری تله دِی
یاوه گوی گرزِی په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډیر دی
برابر نه دی شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی
مچ او ماشی چه الوزی په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم
که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

۱. یعنی چونگښو.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. یعنی لکه دَ لوشلو حیوان چه تهالیَ او دَ لوشلو لوښی ووینی او لوشلو ته نه دریږی.

عام به چیرِ دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیبنه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو
یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی
یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی
څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی
زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم
چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم
لکه بږغ دَ خلاصیَ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال خټک اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو
دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِ یا زخمی ځِی
چه هوسیَ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیَ می به ارمان شِی
خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ ښو اوښی مِی وینی شِی ترې ځاځِی
دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا
که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

۱. ورسی.